

МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології та психології

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,

д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

17 » вересня 2020 р.

ПРОГРАМА ВИБІРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОДАГНОСТИКИ»

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

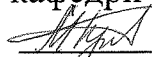
Спеціальність 222 Медицина

Розробники: зав. каф. психіатрії, наркології та психології
д.мед.н., проф. Пустовойт М.М.
к.мед.н., доц. Чернова Т.М.
к.мед.н., доц. Горячев П.І.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «ОСНОВИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ» складена на підставі програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри «28» 08.2020 р. (прот. № 1).
Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. Пустовойт М.М.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін «28»08. 2020 р. (прот. № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,
Завідувач кафедри фтизіопульмонології, д.мед.н., проф. Мацегора Н.А.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16 » 09. 2020 р. (прот. № 1).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ КУРСУ)

Дисципліна «**Основи психодіагностики**» є складовою нормативних фахових дисциплін. Дисципліна передбачає поглиблене вивчення теоретичних і методологічних проблем психодіагностики з акцентом на новітніх досягненнях цієї науки та окресленням кола проблем, що потребують докладнішого вивчення, виходячи із сучасного стану науки і реальних запитів практики. Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предмет вивчення дисципліни є: знання про особливості психодіагностичної роботи практичного психолога системи вищої освіти, психологічного діагностування особистості та колективу.

Пререквізити. Дисципліна «Основи психодіагностики» базується на основі знань здобувачами доктора філософії із дисциплін «Загальної психології», «Вікової психології», «Диференціальної психології», «Соціальної психології», «Педагогічної психології», «Психології особистості», «Психології сім'ї», «Медичної психології», «Патопсихології та нейропсихології» та інтегрується з ними.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати

- спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та фармації майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини та фармації.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

Постреквізити. Знання з дисципліни «Основи психодіагностики» можуть бути використані у подальшому вивченні фахових психологічних дисциплін, зокрема «Основ психотерапії та психокорекції», «Перинатальної психології», «Спеціальної психології з основами дефектології», «Паліативної та хоспісної допомоги», «Основ психогенетики», «Домедичної психології», «Основи дитячої психокорекції та психотерапії».

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики»

1.1 Мета курсу вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» є забезпечення здобувачів теоретичними знаннями з основ психодіагностики та напрацювання умінь застосовувати на практиці психодіагностичний інструментарій, використовуючи загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

- показати значення і місце спеціальної психодіагностики в системі наук, з'ясувати предмет і методи спеціальної психодіагностики;
- ознайомити здобувачів з різними видами психодіагностичних досліджень; дати здобувачам знання щодо основних понять психодіагностики та психометрики;
- сформувані навички проведення психодіагностичних досліджень, визначення нормативів розвитку, обробки та аналізу результатів;
- допомогти здобувачам у практичному оволодінні комплексом діагностичних методів, за допомогою яких можна визначити порушення та збереженні психічні функції, віднести їх до певної категорії, що буде сприяти більш ефективній корекційній роботі.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6*

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ПРН7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.

ПРН8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

На основі вивчення навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» здобувачі ступеня доктора філософії повинні *знати*:

-етичні стандарти професійного застосування психодіагностики в практиці взаємодії з пацієнтом ;

-теоретико-методологічні та практичні аспекти діагностики здібностей, характерологічних властивостей особистості, її поведінки, мотиваційно-потребової та комунікативної сфери, міжособистісних стосунків у малій групі;

- практику організації діагностичної процедури з урахуванням усіх аспектів змісту, процесуальності дослідження та взаємодії з пацієнтом;

-арсенал методів психологічної діагностики, їх варіабельність, переваги та недоліки;

-специфіку постановки психологічного діагнозу в конкретній ситуації дослідження.

На основі вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» здобувачі ступеня доктора філософії повинні *вміти*:

- працювати з науковою та методичною літературою з проблем психологічної діагностики, орієнтуватися в сучасному стані її методичного забезпечення; визначати напрями психодіагностичних досліджень, можливості і сфери практичного застосування;

- обґрунтовувати значення психодіагностичних методів та прийомів для майбутньої професійної діяльності;
- формулювати науковий апарат психодіагностичного дослідження стосовно певного психологічного явища;
- відчувати контекст проблеми досліджуваного, встановлювати контакт з досліджуваним у процесі діагностичної взаємодії;
- обирати валідні та надійні методи діагностики у відповідності з предметом дослідження, оцінювати якість та потужність психодіагностичних методик;
- використовувати методи математичної статистики при аналізі результатів психологічних досліджень;
- адекватно та об'єктивно інтерпретувати отримані в результаті діагностики дані та узагальнювати їх з метою встановлення психологічного діагнозу;
- наочно представляти результати досліджень, вести та оформлювати процедурну документацію тощо.

Структура вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	У тому числі		Усього	У тому числі	
		Семинар.	Самост. робота		Семинар.	Самост. робота
<i>Змістовий модуль № 1. Загальна психодіагностика засобів.</i>						
Визначення психодіагностики. Мета та завдання психодіагностики. Психодіагностичний метод.	16	8	8	16	8	8
Історія розвитку психодіагностики.	12	6	6	12	6	6
<i>Змістовий модуль №2. Прикладна психодіагностика</i>						
Види психодіагностичних методик.	16	8	8	16	8	8
Загальні принципи психодіагностичного обстеження. Психодіагностичний процес.	20	10	10	20	10	10
Тест як основний інструмент психодіагностики Психометричні основи психодіагностики: основні етапи конструювання тесту.	14	8	6	14	8	6
Підходи до визначення інтелекту. Вимірювання	8	4	4	8	4	4

інтелекту.						
Методи діагностування особистості	16	8	8	16	8	8
Діагностування спонукальної сфери особистості.	8	4	4	8	4	4
Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку	10	4	6	10	4	6
Разом:	120	60	60	120	60	60

**Теми семінарських занять вибіркової навчальної дисципліни
«Основи психодіагностики»**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Визначення психодіагностики.	4
2.	Мета та завдання психодіагностики.	2
3.	Психодіагностичний метод.	2
4.	Історія розвитку психодіагностики.	4
5.	Основні школи, напрямки розвитку системи психодіагностики	2
6.	Види психодіагностичних методик.	4
7.	Класифікація методик.	4
8.	Загальні принципи психодіагностичного обстеження.	4
9.	Психодіагностичний процес.	4
10.	Забезпеченість тестами та необхідною документацією	2
11.	Тест як основний інструмент психодіагностики	4
12.	Психометричні основи психодіагностики: основні етапи конструювання тесту.	4
13.	Підходи до визначення когнітивної сфери особистості	4
14.	Вимірювання інтелекту.	2
15.	Методи діагностування особистості	4
16.	Трактування результатів вимірювання особистості	2
17.	Діагностування спонукальної сфери особистості.	4
18.	Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку	4
	Разом	60

**Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни
«Основи психодіагностики»**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Визначення психодіагностики.	4
2.	Мета та завдання психодіагностики.	4
3.	Формування психодіагностичного процесу.	6

4.	Етапи психодіагностичного процесу.	6
5.	Основні вимоги щодо проведення психодіагностики.	4
6.	Забезпеченість тестами та необхідною документацією	6
7.	Види психодіагностичних методик.	4
8.	Класифікація методик.	4
9.	Тест як основний інструмент психодіагностики	4
10.	Об'єктивні та проєктивні тести на етапі психодіагностики	4
11.	Психометричні основи психодіагностики: основні етапи конструювання тесту.	4
12.	Визначення поняття когнітивної сфери. Визначення спонукальної сфери.	4
13.	Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку, статі та професійної приналежності	6
	Разом	60

Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» на семінарських заняттях забезпечується методичними розробками для кожного семінарського заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою семінарського заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- залік.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Заклучний контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (здобувачі), які не мають пропусків

4.	Етапи психодіагностичного процесу.	6
5.	Основні вимоги щодо проведення психодіагностики.	4
6.	Забезпеченість тестами та необхідною документацією	6
7.	Види психодіагностичних методик.	4
8.	Класифікація методик.	4
9.	Тест як основний інструмент психодіагностики	4
10.	Об'єктивні та проєктивні тести на етапі психодіагностики	4
11.	Психометричні основи психодіагностики: основні етапи конструювання тесту.	4
12.	Визначення поняття когнітивної сфери. Визначення спонукальної сфери.	4
13.	Соціально-психологічні особливості діагностування людей різного віку, статі та професійної приналежності	6
	Разом	60

Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» на семінарських заняттях забезпечується методичними розробками для кожного семінарського заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою семінарського заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- залік.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Заключний контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (здобувачі), які не мають пропусків

семінарських занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Форми і методи навчання

Форми навчання: очна, заочна, дистанційна (вебінари, відео-конференції, презентації, інтерактивні кейс-методи, портфоліо, тестування.. Курс викладений у вигляді у формі семінарських занять та організації самостійної роботи здобувачів .

Рекомендована література

Базова

1. Базаркіна, И. Н. Психодіагностика. Практикум по психодіагностике. М.: «Человек», 2014. 386 с.
2. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика. СПб.: Питер. 2016. 351 с.
3. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посіб. К. : Академвидав, 2016. 464 с
4. Глуханюк Н. С., Белова Д. Е. Психодіагностика (практикум). М.: Академический проэкт. Екатеринбург: Деловая книга. 2015. 272 с.
5. Гріньова О. М., Терещенко Л. А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. Вінниця: Нілан-ЛТД. 2015. 227 с.
6. Долгова В. И., Рокицкая Ю. А. Диагностико-аналитическая деятельность педагога-психолога на разных ступенях общего образования. М.: Изд-во ПЕРО. 2016. 223 с.
7. Елисеев О.П. Практикум по психологии личности. СПб.:Питер,2013.514 с.

Допоміжна

1. Етичний кодекс психолога. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / Упоряд. Панок В. Г., Цушко І. І., Обухівська А. Г. Київ.: Ніка-Центр. 2005. С. 429-435.
2. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Психологія (Психодіагностика)» освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 054 «Соціологія» / Укл. : Редькіна Г. М. Кам'янське : ДДТУ, 2016. 77 с.
4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Психологія (Психодіагностика)» освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 054 «Соціологія» / Укл. : Редькіна Г. М. Кам'янське : ДДТУ, 2016. 65 с.
5. Москальова А. С., Москальов М. В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посібник К.: УМО НАПН, 2014. 360 с.
6. Павелків Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу. К.: «Центр учбової літератури». 2017. 296 с.
7. Панок В. Г. Становлення психологічної служби системи освіти в контексті суспільних трансформацій в Україні. Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди: Психологія. Харків : ХНПУ. 2018. Вип. 58. С. 8-24.

8. Панок В. Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія. К.: Ніка-Центр. 2017. 188 с.

9. Петровська І. Р. Психодіагностика : Методичні матеріали до навчального курсу. Львів : Малий видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка , 2016. 76 с.

10. Петровська І. Р. Психометричні основи психодіагностики : метод. вказівки. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 24 с.

11. Петровська І. Р. Практикум з психодіагностики. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 52 с.

12. Прикладна психологія: навчальний посібник / В. М. Павленко, І. В. Кряж,

О. Л. Луценко та ін. ; за ред.. В. М. Павленко. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 532 с.

13. Психологическая диагностика: Учебник для вузов / под ред. М. К. Акимовой, К. М. Гуревича. СПб. : Питер, 2015. 652 с.

14. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія : навч. посібник Київ : Центр учб. літ., 2018. 375 с

15. Собчик, Л. Н. Психология индивидуальности: теория и практика психодиагностики. СПб.: Речь, 2015. 624 с.

16. Райгородский Д. Я. Энциклопедия психодиагностики. Т.2. Психодиагностика взрослых. Самара : Бахрах-М, 2015. 703 с.

17. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://psylib.org.ua/books/beloo01/>

2. <http://psyjournal.ru/j3p/pap.php?id=20011201>

3. <http://www.ht.ru/cms/>

4. www.imaton.com/

5. <http://www.psychosphaera.boom.ru/>